HOLGER RAFN

GUIDO VERBECK

FØDT 1830 — DØD 1898

ET BLAD AF
DET MODERNE JAPANS HISTORIE

„Jeg foretrækker at virke i det stille og i Fred med alle!"
Verbeck.

KØBENHAVN
DET DANSKE MISSIONSSELSKAB
1916

Missions-Bibliotheket. Aarg. 1916, 1. Hefte. **Pris 40 Øre.**

HOLGER RAFN

GUIDO VERBECK

FØDT 1830 — DØD 1898

ET BLAD AF
DET MODERNE JAPANS HISTORIE

„Jeg foretrækker at virke i det stille og i Fred med alle!“
Verbeck.

KØBENHAVN
DET DANSKE MISSIONSSELSKAB
1916

KØBENHAVN. DUPLEX - TRYKKERIET

INDLEDNING

„En Stjernes milde Skær er bedre end et Meteors iøjnefaldende, men flygtige Flimren. I Sammenligning med en Missionærs stille, virkningsfulde Liv blegner en Folkegunstens Afgud, en berømt General eller Admiral, hvis Hæder fylder Bladenes Spalter. Et saadant Liv, skjult for Offentligheden, som Surdejgen i Melet, var Verbecks. Næsten 40 Aar viede han sin Sjæls bedste Kræfter til den Opgave at skabe en ny Stat og en ny kristen Nation, som vi nu ser den eller er i Begreb med at se den komme. Han var en *Tilintetgører* af hint oldjapanske Afspærringssystem i Barbari, Hedenskab, Grumhed, Utaalsomhed, Sanselighed; — en *Bevarer* af hint, evige, store Japan, som gemmer i sig saa mange herlige, elskelige Træk, — en *Grundlægger* af en bedre Tid, idet han kæmpede for Aandsfrihed, Retfærdighed, Broderlighed og for Fødslen af hint nye Menneske i Kristus, der engang skal arve Jorden!“*)

---

*) Griffis.

I.
HOLLAND.
1830—1852.

Det var den *23. Januar 1830,* at der i Zeist i Holland fødtes en lille Dreng, som i Daaben fik Navnet *Guido Herman Fridolin Verbeck.* — Slægten Verbeck stammede oprindelig fra Tyskland. Guidos Bedstefader Jan Verbeck havde hjemme i Hannover. Her fødtes hans Børn, deriblandt Carl. Siden kom Jan med sin Familie til Hamburg, hvor han købte en Fabrik. Men den blev lagt øde, da Napoleon indtog Byen. Og da Jan Verbeck frygtede, at Sønnen skulde blive indkaldt, sendte han ham ilsomt til nogle Slægtninge i Zeist i Holland. Her voksede Carl op i en Fasters Hus og levede, omgivet af et stort herrnhutisk Samfund. I Zeist lærte Carl sin tilkommende Hustru Anna Maria Jacomina Kellermann at kende. — Han ægtede hende i Aaret 1818; — og siden hen tog han Bolig i Rysenburg som Borgmester. I denne By fødtes hans fem ældste Børn. I 1827 kom Carl Verbeck til *Zeist,* hvor de fire yngste Børn kom til Verden. Nummer to i denne Gruppe var Guido. — —

Fra Fædrene og Mødrene Side arvede Guido gode Egenskaber. Faderen var en fintfølende, noget tilbageholdende, lidt mistænksom Natur. Sønnen arvede efter ham Beskedenhed og Finhed. De, der ikke kendte det Løvehjerte, som bankede i Guidos Bryst, kunde godt tro, at han var frygtsom. Han modtog

tidlig betydningsfulde Indtryk af Faderens Fromhed. Baade Fader og Søn var stærkt prægede af Jesu Mildhed. Sin Kærlighed til Poesi og Musik havde Guido arvet fra Moderen, der var en meget dannet Dame. Han spillede Piano, Orgel, Violin, Guitar og akkompagnerede sin Søster paa Harpe. — Moderens Slægt stammede oprindelig fra Italien og havde for Aarhundreder tilbage baaret Navnet Paravium. Da de tidlig tog imod den lutherske Lære, blev de forfulgte som Kættere og flygtede ud af Landet for at redde Livet. En af dem skjulte sig, da Inkvisitionen søgte ham, i flere Maaneder i en Kælder i Strassburg. Da han dukkede frem paany, tog han Navnet Kellermann og flygtede til hint Land, hvor Pilgrimsfædrene var tyet hen, og hvor Hugenotter, Jøder og Katoliker fik Lov at dyrke deres Gud hver paa sin Maade — Amerika. —

I Guido Verbecks Aarer randt altsaa en Blanding af Sydens Ild og Nordens Energi. Det ypperste i den latinske og germanske Kristendom mødtes i ham. — —

Gaarden, hvor Verbeck blev født, skildrer han som et El Dorado. Den laa i skønne Omgivelser paa en smuk Høj, omgivet af Træer. Udenom var grønne Enge med Kanaler og Broer og Kvæg paa Græs. Paa den prægtige Gaardsplads stod et Duehus, et helt Palads, der rummede 700 Duer! Udenom Hus og Gaardsplads laa Frugthave, Urtehave og Lund. Og der var Overflod af Frugter, Nødder, Urter, Blomster. Guido elskede Naturen og Dyrene. Han havde to Føl, der var hans Yndlinge. Og naar han fodrede sine Kaniner, Gæs, Ænder, Kyllinger eller sin præg-

tige Paafugl, kunde han udbryde: „Vi er jo som Gud for disse stakkels Skabninger, deres Øjne vogter paa os og ser op til os som vi til vor Fader i Himlen!" —

Verbecks Gaard var et gæstfrit Hjem. Mange var de Gæster, der kom fra Zeist og Omegn. Og mange kunde rummes ved det brede Mahognibord i Stuen, og endnu flere ved det grønne Bord om Valnøddetræet udenfor Havedøren. — —

Guido var ret et Friluftsbarn. Undertiden gik han med sine Kammerater bort til en pyramideformet Høj i nogen Afstand fra Hjemmet. Her drømte de sig til Ægypten og legede Napoleon og hans Hær. Og fra Ægyptens Pyramider saà de Solen staa op. — —

Livet i Barndomsparadiset, som Verbeck siden kalder „de himmelske Dage paa Jorden", skildrer han i følgende skønne Linjer: „Vi levede som Jacob i Naturens frie Tempel, og glædede os over Haven, Frugterne, Blomsterne paa de grønne Græsbænke og mellem grønne Hække. Og efter Solnedgang, naar Stjernerne tændtes, gik vi Brødre og Søstre kærligt Arm i Arm vor Tur i Haven og Skoven. Og i de stille Løvgange frydede vi os over hverandres Lykke og over Guds Fred! — Vinterdage tilbragte vi mest paa Isen, men naar det gik mod Aftenstid, samledes vi i den hyggelige Skumringstime om den varme Kamin for ret af Hjertet at nyde vor Lykke. Og saa fortalte Far os mangt et godt Æventyr, og vi sang mangen god Yndlingssang. Og naar Lampen var tændt, blev vi alle optaget af at læse, mens vi sad og spiste Æbler, Nødder og Pærer!"

— —

Af *Kristenliv* modtog Verbeck tidlig stærke Indtryk. Faderen og mange af Slægten var Lutheranere. Der var imidlertid ingen luthersk Kirke i Zeist. Og Familien Verbeck søgte da til den hernhutiske Kirke. Mens Guidos ældre Søskende blev sendt til Amsterdam for at konfirmeres hos en luthersk Præst, blev han selv og en yngre Broder konfirmeret i Hernhuternes Kirke og modtog den hellige Nadver dér. Han fik tidlig Indtryk af Hernhuternes Alvor og deres Iver for at lyde Jesu Bud. Og hvor betagende for ham at være Vidne til, at mange Børn af Missionærer blev i Zeist, mens Forældrene for mange Aar gik ud paa Missionsmarken! —

Saa snart Guido og hans Broder var store nok til at springe over de ti Grøfter, man maatte over for at naa Skolen — i Holland er der overalt Grøfter i Stedet for Hegn — saa kom de til Hernhuternes Institut. Det var meget lykkelige Skoleaar. Og Guido gjorde hurtig Fremskridt i alle Studier, særlig Hollandsk, Fransk og Tysk. Mange af Skolebørnene var engelske, og de kom tidt i Besøg i Guidos Hjem. Saaledes lærte han Engelsk. Og hjemme arbejdede han flittigt med sin Søster paa at faa Udtalen god. Gang paa Gang gentog de Ramser som denne: „Theophilus Thistle thrust three thousand thistles into the thick of his thumb.“ — Denne Tungegymnastik havde den Virkning, at da Guido siden kom til Amerika, var der faà, som opdagede, at han var Hollænder. —

Da Guido Verbeck havde taget Eksamen fra Skolen, kom han til den *polytekniske Læreanstalt* i Utrecht og fuldendte sin Uddannelse. I sine Ferier

kom han til Zeist og gav sig i Lære i et Maskinværksted for at forene Teori og Praksis. — —

— — — . . . .

Paa gyldne Vinger fløj de lykkelige Aar af Sted. Da brød Sygdom og Død ind over Hjemmet. Den herlige Gaard kom paa fremmede Hænder. Afskedstaarerne fik frit Løb. Guido længtes mod fjerne Egne og forlod i sit toogtyvende Aar det elskede Barndomslands grønne, smilende Enge. . . . .

II.

AMERIKA.

1852—1859.

Guido Verbeck var født i 1830, det Aar, da den første Banelinje blev lagt i Europa. En ny Æra i Ingeniørverdenen var nu aabnet. Faà Aar efter, da Drengens Livsstilling kom paa Tale, blev et Familieraad kaldt sammen og vedtog enstemmig, at Ingeniørvejen nok passede for lille Guido, og at hans Uddannelse skulde gaa i den Retning. —

Det var den 2. September *1852,* at Verbeck paa Opfordring af en Svoger, Præsten van Deurs i Amerika, forlod Holland. Rejsen til New York forløb godt. Derfra tog Verbeck til Tanktown i Wisconsin, hvor en Ven af Svogeren havde oprettet en stor Fabrik, der forarbejdede Maskindele. Paa Vejen var han

nær omkommet i en Storm paa Erie Sø. Den Tanke først med Held at være kommet over Oceanet for derpaa at drukne paa en Indsø, forekom den unge driftige Mand i lige Grad ærgerlig og latterlig.

Til al Lykke blev Damperen taget paa Slæb af et andet Skib. Men da Verbeck endelig, dels paa Vogn, dels paa Slæde ad skrækkelige Veje naaede Tanktown, viste det sig, at Arbejdet dér ikke passede for ham; i hvert Fald kunde han ikke tænke sig at blive ret længe dér.

„Jeg maa se mere af Amerika og være, hvor jeg kan uddanne mig videre. Jeg er nok bestemt til at blive en god Yankee!" —

I 1853 fik han Ansættelse i Helena i *Arkansas*, hvor han snart var i Gang med at lægge Planer om Broer, udarbejde Kort og udføre alle Slags Ingeniørberegninger. Da han saà de stakkels Slaver arbejde paa Bomuldsmarkerne ogsaa om Søndagen, fik hans Amerikanerbegejstring et Skaar. I religiøs Henseende følte han sig hjemløs. Han saà det begejstrende ved den amerikanske Kristendom, men ogsaa det udvendige, der kunde præge den.

Ligesom han aandelig ikke befandt sig saa vel i Amerika, saaledes heller ikke legemlig. Han kunde ikke taale Heden i Arkansas. I Juni *1854* blev han angrebet af Feber og maatte til Sengs. I Løbet af en Maaneds Tid blev han saa medtaget, at han kom til at ligne et Skelet. Hans Smule Penge gik til Læge og til Medicin. Dog var han taknemmelig, da han følte Helbredelsen nærme sig, mens unge Mænd rundt om ham døde af Kolera. — Denne Sygdom betegnede

et *Vendepunkt* i Guido Verbecks Liv. Thi da lovede han Gud, at om han kom sig, da vilde han hellige sit Liv til at tjene Gud paa *Missionsmarken*. — —

Saa snart han kunde gaa, besluttede han at vende tilbage til Wisconsin og tog Arbejdet op i et Støberi og tilbragte Vinteren 1854—55 meget lykkeligt her. Men da kom Kaldet afgjort til ham! —

Verbecks Bevæggrunde til at forlade Amerika og gaa til Japan, véd vi ikke meget om. Han var en Mand, der yndede „at virke i det stille“ (to work quietly), og hans aandelige Udvikling gik ogsaa for sig i det stille. Om Sjælens inderste Oplevelser taler han lidet. Men noget fremmed var Missionsgerning ikke for ham fra Barn. I Brødremenighedens Skole i Zeist havde han hørt om den. At møde Missionærer, der gik ud til Hedningerne eller vendte hjem, var en dagligdags Ting i Zeist. Den modtagelige Drengs Sind fik desuden dybe Indtryk gennem den store Chinamissionær *Gützlaff*, der paa sin Rundrejse i Europa ogsaa kom til Zeist.

Den svære Sygdom i Arkansas bevægede ham til at vie alle sine Kræfter til Missionen. Og hertil kom den Indflydelse, som Svogeren van Deurs udøvede paa ham. I *1856* tog van Deurs til Auburns teologiske Skole i New York for at gennemgaa et Kursus. Da modtog Verbeck en Dag et Brev fra Svogeren med Opfordring til at komme til New York; — en rig Mand tilbød ham Midler, der satte ham i Stand til at gennemgaa Seminariet i Auburn. Saaledes gik det til, at Verbeck fik en god *Missionæruddannelse*

i New York, hvor han blev i to Aar. Her traf han sin tilkommende Hustru Maria Mianon. — —

Og samtidig med, at den amerikaniserede Hollænder var bleven kaldet indefra og udefra, foregik der i Japan en meget betydningsfuld Udvikling, der beredte Landet for Kristendommen og vakte dets Længsel efter en Missionær. — Dog havde Japan i lange, lange Tider været tillukket for al Mission, ja, for alt Samkvem med Vesterleden. — Kun paa forsmædelige Vilkaar og under Fortielse eller Fornægtelse af deres Tro kunde Hollændere drive Handel med Japanerne paa Øen Desima udenfor Nagasaki. Men da tvang *Admiral Perry* i 1854 Japan til at lukke sig op. En Traktat blev underskrevet, i Følge hvilken Amerikanere fik Lov at bosætte en Konsul og anlægge Kuloplag i to Havne. I 1858 aabnedes flere Havne for Englænderne, en engelsk Gesandt bosatte sig i Yedo. I *1859* fik Amerika lignende Rettigheder. — Nu kunde Missionen begynde at trænge ind. Tre Missionærer satte hinanden Stævne i Nagasaki, Mr. Williams, Mr. Syle og Kapellanen Wood, alle Amerikanere.

Det lykkedes dem at faa en Samtale med den hollandske Konsul om Japanernes Stilling til Europa og til Kristendommen. Og han erklærede, at de japanske Embedsmænd var rede til at indrømme de fremmede alle Handelsforrettigheder, naar der blot kunde findes en Udvej til — „at holde Opium og Kristendom langt borte fra Landet.“ —

Ved at høre denne Vending „Opium og Kristendom“ faldt der som Skel fra de tre Missionærers

Øjne; de forstod, at Japans Uvilje mod Kristendommen alene beroede paa Uvidenhed. Naar Kristendom og Opium blev betragtet som to uadskillelige Ting, var Kristenhadet forstaaeligt nok. Og nu besluttede de tre Mænd at gøre, hvad der stod i deres Magt for at faa den aabne Bibel ind i Landet, saa den kunde tale sit eget Sprog. Og straks skrev de til den biskoppelige, presbyterianske og hollandske reformerte Kirkes Ledelse i Amerika om Forholdene. Efter at have gennemtænkt Sagen besluttede den hollandske reformerte Kirke at sende tre Missionærer, en Lægemissionær og to kirkelige. Da Japanerne længe havde været venlig sindede mod Hollænderne og i nogen Tid mod Amerikanerne, var det ganske naturligt, at der blev rettet Henvendelse til Verbeck. — Han havde da fuldendt sin Uddannelse i New York ved Auburn teologiske Seminarium. I Marts modtog han Ordinationen. Og den 15. April tog han Afsked med sine mange Studiekammerater og Venner og med Professorerne. Fra Auburn tog han til Filadelfia, hvor han den 18. April holdt Bryllup med Maria Mianon, som han havde lært at kende i New York, og med hvem han levede lykkeligt i næsten 40 Aar. — Foruden Verbeck udsendte Selskabet Brown, siden berømt som Oversætter og Lærer, og Simmons, der udførte et stort Arbejde som Lægemissionær. — —

Det var i *Maj* Maaned *1859,* at Skibet stod ud fra New Yorks Havn, med smældende Flag og under Kanontorden og førte de første protestantiske Missionærer til Japan.

„Hvor jeg dog mindes Verbeck fra den Morgen

— siger en Rejsefælle — det ungdommelige Ansigt, det hørblonde Haar, den høje, ranke Skikkelse, de blaa Øjnes rolige Blik!" —

III.
JAPAN.

Til det underskønne, lotusdrømmende Japan, Morgenrødens Land, kom Kristendommen først gennem den *katolske* Kirke. *Frans Xavier* landede 1549 paa den sydligste af de store japanske Øer. Med glødende Begejstring for Jesus tog han Arbejdet op. Han udarbejdede en Katekismus, ved hvis Hjælp han underviste Folket, og han gik om og prædkede ved Hjælp af en Tolk. Men han blev kun i Japan i to Aar. Andre Jesuiter traadte i hans Fodspor. Tredive Aar efter Xaviers Komme siges der at være 150 Tusind døbte og 250 Kirker i Japan.*) Men da kom med eet det frygtelige Omslag. Buddhistiske Præster begyndte at ophidse Japanerne mod de fremmede, som havde trængt sig ind i Landet med en ny Religion. Mon disse fremmede ikke var Spioner, udsendte af den spanske Regering? —

I 1597 begyndte en *Martyrtid*, hvor tre portugisiske Jesuiter, seks spanske Franciskanere og sytten indfødte Kristne led Døden paa Bambus-Korset. I 40 Aar rasede de blodigste Forfølgelser, og en Mængde

*) Lorenz Bergmann.

indfødte Kristne led Martyrdøden. I 1639 standsede Forfølgelserne, og det saà ud, som om al Kristendom var udryddet. — Under Dødsstraf blev det nu Kristne forbudt at komme ind i Landet. Den strenge Afspærring varede lige til Admiral Perry tvang Japan til at aabne sig i 1854. Saa begyndte Katolikerne at genoptage Arbejdet, og det viste sig da, at der endnu fandtes Efterkommere af de gamle japanske Katoliker. — Men nu kom ogsaa Tiden, da protestantisk Mission kunde begynde at gøre sig gældende.

IV.
NAGASAKI.
1859—1868.

Det var i den mest bedaarende Maaneskinsnat, at Skibet, der bar Guido Verbeck, dampede ind i den skønne Nagasaki-Bugt.

„Jeg kan ikke skildre — skriver han — den Skønhed, som omgav mig ved første Daggry. Tænk dig at staa paa Dækket af en Damper, der glider ind i en Bugt saa blank som et Spejl, henved seksten prægtige Skibe spredt her og dér, foran dig hin vidt berømte Ø, Desima, og indenfor den, inde paa Land, en By, der breder sig vidt om i Rundkreds med en Mængde skinnende hvidtagede Huse, omgivne af hvide Mure, og atter ovenover denne By knejsende Bjerge, klædt i et stedsegrønt Løvdække af en Mængde vidt forskel-

lige Planter, og her og dér spættede af snehvide Templer og Huse. Lad Morgensolen gyde sit Skær over Landskabet, lad Morgentaagernes Slørtæppe lidt efter lidt løfte sig og gemme sig i højere liggende Kløfter og Tinder af de omgivende Bjerge, og du har et saare ufuldkomment Billede af, hvad jeg saà!" — —

Det lykkedes Verbeck og Hustru at leje et smukt lille Hus ved Foden af Bjerget med hyggelige Stuer, hvor de befandt sig godt, efter at de havde faaet Papirsruderne pillet ud og sat Glas i Stedet. — En Chineser holdt Hus for dem. Chinesere er dygtigere dertil end Japanere. — Da Verbeck en af de første Dage kom gaaende ned ad en Allé med grønne Træer, — saà han en smuk Japanerinde og to unge Piger, der stod og samlede Theblade af nogle Buske ved Vejen. Han spurgte Kvinden, om det var hendes Døtre. Hun sagde ja og tilbød, at han gerne maatte faa den ældste.

„O, hvilken Fordærvelse — skriver Verbeck — kristne Lande er ikke fri for lignende Umoralitet. Men disse Lande er helt i Mørke. Her lister Lasten sig frem ved Middagstid. Folk synes at være blindede og forhærdede, og moralsk Skelneevne er gaaet tabt. Af alle Buddene er det femte det eneste, man regner med og overholder. Men Gud være lovet, Evangeliet vil visselig bringe Folkets Hellighed tilbage: Netop da der oprandt en Tidens Fylde for Israel, blev Frelseren og hans Evangelium givet det, saaledes tror jeg, hvert Folk faar en Tidens Fylde. For Japan kommer den sent, men ikke for sent, og Herren vil fremskynde den i sin Time. Og dog, trods

alle disse Laster og dette Mørke, naar dette Folk engang bliver lagt ind under Kristus, er jeg vis paa, det vil blive et „udvalgt Folk" i Sandhed. — Jeg tror, at man ikke tager fejl, naar man mener at have opdaget hos Japanerne Muligheder, Evner af højeste Rang, Spirer til de mest elskelige Følelser og Egenskaber, der gennem en ny aandelig Fødsel vilde føres til den rigeste Udfoldelse!" — —

Saadan var Verbecks første Indtryk og Tanker, da han kom til det Land, hvor hans Livs Arbejde skulde udføres. — Men hvor vanskelige var ikke Forholdene for en Missionær. Kristendommen var forbudt Religion. Paa Landeveje, paa Markedspladser, paa Gader, Torve og Byporte fandtes Opslagstavler med følgende hyggelige Indskrift:

„Den kristne Religion har i mange Aar været forbudt. Er nogen mistænkt, skal han angives.

Belønninger:

For den, der angiver en Familiefader, 500 Sølvmønter. For den, der angiver en Broder, 300. For den, der angiver en Japaner, der modtager Daabsundervisning, 300. For den, der angiver en Familie, som skjuler en Kristen, 300. Angiver nogen sin egen Familie, faar han 500!" —

Hvor opbyggeligt for en kristen Missionær at staa og læse dette. Verbeck forstod straks, at al direkte Missionsvirksomhed var en Umulighed.

Der blev dog ingen Fjendskab vist den unge hollandske Amerikaner, fordi han var Missionær. Ingen vidste nemlig, han var det. Desuden var den overfor

Kristendommen raadende Følelse snarere at bestemme som Frygt end som Had. Særlig Lavadelen, Samuraierne, nærede stor Frygt for de fremmede og for Kristendommen af nationale Grunde.

Verbeck kom tidt til at mærke Japanernes Mistænksomhed.

„Naar man overfor en Japaner berører et religiøst Emne, tager han uvilkaarlig med Haanden til Halsen for at betegne det farlige ved en saadan Samtale, især naar der er Landsmænd tilstede, da den ene ikke stoler paa den anden!" —

Men Verbeck forstod at vente. Og stor Taalmod var nødvendig. —

„Vi ser frem mod de kommende Aar med de varmeste Forhaabninger om Lykke under Guds Velsignelse, idet vi sikkert stoler paa, at hans Ord vil faa frit Løb, at Jesu Navn vil blive højlovet, og da skal vi, menneskelig talt, faa en god Jordbund at saa i, thi trods alt Japans nuværende hedenske Mørke, er det japanske Folk et kraftigt Folk, har Evne til at vurdere god Moral og er villigt til at optage det nye, naar det kan forstaa, at det er bedre end det, de har! Men foreløbig maa vi i Stedet for at forkynde det glade Budskab, være nødt til at tie og bevare det i Hemmelighed, som vi derhjemme var vant til at prædike paa Gaden og fra Tagene. Men saa gælder det om at arbejde ivrigt med Grammatik og Ordbog. Jeg er lykkelig over mit Arbejde og stoler paa, at Frugten før eller senere vil komme. Foreløbig gælder det at arbejde og bie!" —

Verbeck fandt, at det japanske Sprog var lige saa vanskeligt som det chinesiske. Men Verbeck kastede sig med største Energi over Arbejdet.

„En Dagbog over mit daglige Liv vilde vist falde enhver i lige Grad langsommelig og kortfattet paa Grund af dens Ensformighed: min Lærer kom i Morges, vi studerede til lidt over Middag, en kort Hvil, tog atter Timerne op, indtil Tiden for Legemsøvelserne kom, og saaledes Dag for Dag. Maaske nu og da en japansk Besøgende eller en, der vil laane en Bog, og sjælden, til en behagelig Afveksling, kommer en Missionær fra China i Besøg!"

Det ivrige Sprogstudium, Verbeck drev i disse Aar, blev ham til uvurderlig Hjælp. Han bragte det ikke blot til et overfladisk Kendskab til Japansk, hvormed en Missionær *kan* klare sig. Han blev efterhaanden helt hjemme i det Sprog og beherskede det som næppe nogen anden. Han forstod at vurdere dets Finhed, dets klassiske Former, elskede dets Renhed, Oprindelighed og Kraft. For stadig at blive mere fuldkommen deri, kunde han ogsaa i senere Aar give sig hen Time efter Time til Studium af japanske Klassikere. Han fordybede sig i Sprogets Tankerigdom, dets skønne Ordvalg, dets forunderlige Ynde. —

Da Verbeck saà, at han ikke aabenlyst kunde prædike Evangeliet, begyndte han at arbejde paa at faa indført Bibler paa Chinesisk, hvilket Sprog de dannede Samurai kunde læse. Og han fik stor Glæde af dette Forsøg. —

En ny Grund til Taknemmelighed mod Gud kom for den unge Missionær, da hans Hustru fødte ham

en lille Søn. Den lykkelige Fader skrev saaledes hjem til Holland: „Willy er tyk og flink og er os til megen Moro. Den lille Stakkel, han aner endnu ikke, hvilken Mængde Sprog hans lille Hjerne engang skal stoppes med: Hollandsk, Tysk, Engelsk, Japansk!"

I et Missionærhjem, hvor Smaabørn voksede op, maatte man ikke blot vogte sig for Smitte fra Hedenskabet, men ogsaa fra de Sygdomme, Landet vrimlede af. Men imidlertid var den berømte Lægemissionær *Hepburn* kommen til Landet og begyndte at sætte sit Præg paa Tiden. Allerede inden Verbeck var kommen til Japan havde han begyndt at studere alle de forskellige Epidemier derovre, hvornaar og hvorledes de var optraadt, — og dette Studium havde givet ham den Tanke, at ligesom den europæiske Behandlingsmaade af Sygdommen skulde fortrænge det forældede østerlandske Syn paa dem, der bundede i Overtro, saaledes vilde ogsaa Kristi Evangelium komme til at herske over Buddhisme og hedenske filosofiske Systemer! — Guido Verbeck var en sand Profet. Han ikke blot forudsagde, han kunde se Sandheden forud. Han forstod, „hvad der er i Mennesket". Han læste Japanernes Hjerte om og om igen og kunde forudse Frugten af mangen Handling, saa Folk tidt tænkte, han havde magisk Magt. Sine Hovedbestræbelser rettede Verbeck mod dette Maal, først paa praktisk Maade at vinde disse mistænksomme Japaneres Tillid. Han sparede ingen Møje for at forsøge at sprede de Fordomme, der gik ud paa, at de fremmede var Folkeforførere. Hvor han kunde yde en Tjeneste, var han altid rede og gjorde det uden

Bagtanker. Og det private Liv, han levede, kunde paa mange Maader give ham Lejlighed til at komme i Berøring med Folk. Han begyndte ogsaa at skaffe sig en og anden Elev i Engelsk eller Tysk. Verbeck stolede paa to Ting: at Kundskab er Magt, og at Sandheden er almægtig, den *maa* komme til at herske engang. Og det slog til. Snart skulde rige Strømme af Indflydelse rinde fra Kristendommen ud over Japan. — — — — . . . . .

. . . . .

I Aarene *1861—63* skete der meget betydningsfulde Ting i Japan. I den store By *Yedo* boede *Shogunen,* den virkelige Magthaver i Landet. Han havde opvakt de reaktionære nationaltbegejstrede Fanatikeres Raseri ved de Traktater, der med hans Minde var bleven sluttet med Udlændingene. Nu brød der vilde Oprør ud. I Marts 1860 blev Regentens Livvagt angrebet af en Sværm af fremmedfjendske Fanatikere, og blodige Gadekampe begyndte. Faren for Udlændinge var stor. Fremmede Diplomater, Missionærer, Købmænd blev advaret mod „Banden med de to Sværd". Og i 1861 blev pludselig den amerikanske Legationssekretær i Yedo grebet af Pøbelen og bogstavelig talt skaaret i Stykker. Nu forlod saa godt som alle fremmede Gesandtskaber Byen, alle Flag blev strøgne, kun det amerikanske, blaastjernede og stribede blev tilbage og vajede sørgmodigt over Yedo. — Nu fulgte store Højtideligheder, da Kejserens Søster ægtede Shogunen. For en kort Tid veg Rædslerne for Fest og Munterhed. Men atter udbrød en Epidemi af Snigmord og Ildspaasættelse. Frem-

medhaderne ivrede mod Shogunens Herredømme, og deres Haab flammede op om, at *Mikadoen,* Solgudindens Søn, vilde træde frem fra sin Ubemærkethed, gøre Shogunens Magt til intet og jage alle fremmede Barbarer ud af Riget. I Juni 1862 blev den britiske Legation angrebet og flere Englændere blev alvorlig saarede. Grusomhederne bredte sig efterhaanden til andre Byer, og omsider bestemte Verbeck sig til at forlade Nagasaki. I April *1863* satte han over til Øen Desima og derfra til China, hvor han blev til Begyndelsen af *Oktober.* Imidlertid tiltog Fanatikernes Rasen. I Provinsen Kiuschiu lod de opstille Batterier af tunge Kanoner paa Bjergenes skovdækkede Højder og skød i Blinde paa alle udenlandske Skibe, der sejlede ind i Strædet ved Shimonoseki, — baade amerikanske, hollandske, franske. Efter frugtesløse Forhandlinger sendte Englænderne Krigsskibe til Kagoshima og bemægtigede sig tre Dampere. Da der blev fyret fra japansk Side, aabnede Europæerne et Bombardement paa Byen og lagde en Del af den i Aske. Denne Begivenhed, der blev fordømt i det engelske Parlament, viste sig at være meget virkningsfuld. Den bragte Japanerne paa helt andre Tanker. Den aabnede de gennem Fordomme forblindede Menneskers Øjne og lærte dem at kende den vesterlandske Kulturs Overlegenhed. Og nu begyndte Japan at vende Blikket mod denne Kultur. Mens man før havde talt haanligt om fremmede Barbarer, begyndte man nu at indføre udenlandske Vaaben, Maskiner og mange Slags Indretninger. Japan gennemgik en *Genfødelse.* — Med eet Ryk traadte det ud af sin hermetiske Af-

sluttethed. Vesterlandske Ideer, Videnskaber, Kunster, Industri, stod paa een Gang højt i Kurs. En umættelig Hunger var kommen over alle efter de saa længe savnede Goder.

Og til hvem skulde man vende sig for at faa den tilfredsstillet?

Der var faà Europæere i Japan. Blandt disse faà var ingen saa vel egnet til at stille den voksende Kundskabstrang som den sprogbegavede, mangesidet uddannede Verbeck. Han var ogsaa villig dertil. Hans rige Sprogkundskaber, hans mekaniske Snille kom ham nu til største Nytte. Ikke længe efter, at han kom hjem fra China, saà han sig omgivet af en stadig voksende Kreds af lærelystne unge. En ønskede at blive indført i det engelske Sprog, en anden i det tyske eller hollandske. En vilde have et vanskeligt kemisk eller fysikalsk Problem klaret. Alle maatte han give Raad og Hjælp. —

Verbecks Elever gjorde saa store Fremskridt, at Guvernøren i Nagasaki blev opmærksom derpaa. Han tog til Yedo og foreslog Shogunen, at en *Regeringsskole* skulde oprettes for fremmede Sprog og Videnskaber under Ledelse af Verbeck.

Snart fandt der Henvendelse Sted fra Regeringen til Verbeck, og han efterkom gerne Opfordringen.

Nu gaves der ham den bedste Lejlighed til at faa Indflydelse paa Japans lovende Ungdom. Fra nu af til 1878 var Verbeck *selvunderholdende Missionær*. — Skolen blev hurtig bygget op, aabnet og fyldt med over *100 Elever*. De fleste hørte til *Japans Blomst,* Samurai, særlig fra Kiuschiu, men ogsaa fra andre

Øer, blandt dem var to Sønner af den senere Førsteminister, *Iwakura,* Greverne *Okuma* og *Soyéshima.* —

Her ved Verbecks Lærestol sad alle de unge Mænd, som i senere Dage mere eller mindre kom til at træde frem i det politiske Liv, ja, ved hvis Hænder Fædrelandets Historie og Skæbne blev virket. Hvilken stor og ansvarsfuld Opgave for Verbeck! —

To Ting laa til Grund for Undervisningen: *det nye Testamente og Forfatningen i de forenede Stater.*

Flere og flere unge Japanere kom til Verbeck, thi undtagen Lægevidenskab var der ingen Videnskaber eller Kunster, de kunde lære hos andre end hos Dr. Verbeck. Og de tog imod hans Undervisning i Astronomi, Navigation, Matematik, Landmaaling, Fysik, Kemi, Bygningskunst. — —

I Aaret 1867 modtog han endog Besøg af de ypperste Fyrster i Japan, Fyrsten af Kaga, af Satsuma, Tosa og Hizen, og de opfordrede ham til at oprette Skoler i andre Egne af Landet. Saaledes ser vi, hvordan hele Verbecks mangesidede Uddannelse af Hjerne, Hjerte og Haand, som Sprogmand, Teolog og Ingeniør, blev ham meget nyttig og værdifuld. — —

Men mere end alt andet glædede det ham, da han kunde faa en lille *Bibelklasse* dannet. Den bestod af to, — den ene hed *Ayabé,* Broderen til en fornem Officer, *Murata Wakasa no Kami.* — Wakasas Historie er saa interessant og for Missionen saa betydningsfuld, at den bør fortælles. — —

Det var i det skæbnesvangre Aar *1854.* —

Krimkrigen havde givet Ekko i japanske Farvande. I Nagasakis Havn laa et engelsk Krigsskib. En af Daimioerne, Baron Hizen, skulde sørge for, at Kysten blev bevogtet. Han udvalgte en af sine ypperste Officerer, Murata Wakasa, til at udføre dette Hverv. Der blev opstillet Tropper langs Kysten, for at man paa det strengeste kunde vaage over, at ingen kundskabstørstende Japaner skulde snige sig ombord paa det interessante Skib, og ingen Englænder komme i Land. Da Wakasa en Aften roede i en Baad i Nagasakis Havn for at inspicere, saà han en lille Bog flyde paa Vandet. Han fiskede den op. Det var et ny Testamente, en engelsk Kadet havde tabt. En sprogkyndig Mand, hvem Murata siden viste Bogen, sagde, at den handlede om Universets Skaber, om Jesus, der bragte Mennesker Sandheden fra Gud. Wakasa blev meget ivrig for at lære Bogens Indhold at kende. Med megen Møje og med stor Bekostning fik han en Mand sendt til China for at hente en chinesisk Oversættelse af det nye Testamente. Og saa begyndte han at arbejde med den hellige Skrift, efter at han var vendt tilbage til Byen Saga, hvor hans Hjem var, en befæstet Stad, Baron Hizens Residens. Og alt som Wakasa fordybede sig i Skrifterne, fødtes der Spørgsmaal i hans Hjerte og med dem brændende Bønner om, at Gud snart maatte sende en fremmed Lærer, der kunde vejlede ham. — —

Fem Aar efter kom Guido Verbeck til Nagasaki. Straks sendte Wakasa sin yngre Broder Ayabé til ham for ved ham at faa Lys over mange Vanskeligheder i den hellige Skrift. Og saaledes dannedes

Verbecks *første Bibelklasse i 1862,* og han havde stor Glæde af den. Næste Aar blev det lille Arbejde imidlertid afbrudt ved Urolighederne og Verbecks Flugt til China. Han opgav nu alt Haab om, at den lille Kreds nogensinde skulde dannes igen. Men næppe var Verbeck kommen tilbage til Nagasaki, før Wakasas Tjener Monoto kom til ham med Bud og Hilsen og med en Liste over nye Spørgsmaal om Guds Riges Ting, som hans Herre længtes efter at faa besvaret. Og i ikke mindre end tre Aar vedblev nu Tjeneren at være Bindeled mellem Elev og Lærer, idet han hvileløs som et Pendul svingede frem og tilbage mellem Saga og Nagasaki med Spørgsmaal fra Murata Wakasa og Svar fra Verbeck. — Endelig kom da den Stund, da de to Mænd, der paa Afstand havde bragt hinanden saa stor Glæde og Velsignelse, — fik Lov at se hinandens Ansigt. Det var 4. Maj 1866, at Verbeck blev glædelig overrasket ved at modtage Besøg af Wakasa, hans Broder Ayabé, hans Tjener Monoto, hans to Sønner og et stort Følge. Verbeck skildrer Wakasa som en aabenhjertet Mand, høj af Vækst, værdig af Fremtræden, med et klogt Ansigt, og henved 50 Aar gammel. Efter at de første Hilsener var udvekslet i Overensstemmelse med den udtryksfulde gammeljapanske Ærbødighed, sagde Wakasa: „Min Herre, jeg har længe kendt eder i mine Tanker og længtes efter at tale med eder! — Jeg er lykkelig over, at Gud har givet mig dette Privilegium! — Min Herre! Jeg kan ikke undlade at sige Dem mine Følelser, da jeg første Gang læste Fortællingen om Jesu Kristi Karakter

og Gerning. Jeg har aldrig set, hørt eller kunnet forestille mig en lignende Skikkelse. Jeg blev fyldt med Beundring, overvældet af Bevægelse, fængslet i Sjælen af Beretningen om hans Natur og Liv!" —

Wakasa viste stor Fortrolighed med den hellige Skrift. Han var rede til at tro alle Jesu Ord og gøre alt det, han sagde. Samtalen varede flere Timer. Han ytrede Ønsket om at modtage Daaben. Han vidste, hvad det kunde koste at blive Kristen. Men han var helt givet til Gud. Under fuld Syndsbekendelse, med levende Tro paa Jesus som Guds Søn, tog de tre Mænd, Wakasa, Ayabé og Monoto, Skridtet fuldt ud. Næste Søndag blev de døbt, hvorefter de nød den hellige Nadvere.

Mens de derefter havde en hyggelig stille Stund sammen i Verbecks Hus, fortalte Wakasa Historien om sin „Moses". Ligesom Moses engang blev draget op af Vandet til Frelse for hele Israel, saadan havde Murata Wakasa nu for tolv Aar siden fisket en lille Bog op i Nagasakis Havn, og den lille Bog blev ham til Frelse.

— Med Hjerter fyldt til Randen af Glæde og Lovsang tog de tre Mænd Afsked. Wakasa tilbragte sine sidste Aar fredeligt paa en Villa i landlige Omgivelser. Han døde 1874 en salig Død med Smil om Læben og Bøn om Kristenhedens Sejr i Japan. Hans Minde lever endnu blandt Japans Kristne, der følte hans Personligheds Magt. — Hans Moder blev siden hen døbt, ligeledes hans Datter, og nu er hans Slægt gennem fire Generationer kristen og har straalet ved kristelige Dyder. — —

Men dengang Murata Wakasa blev døbt, var Kristendommen en forbudt Religion. Endnu fandtes Opslagstavlerne overalt og advarede mod den onde Sekt. Og de, der ikke adlød dem, kunde vente sig Straf, om de blev angivet, — Død paa Bambus-Korset, hvis det var tarvelige Folk, — Død ved „Harakiri", Opsprætning, hvis det var fine Folk. — —

Men snart skulde der komme andre Tider. Om føje Stund skulde et nyt Lys rinde op over Morgenrødens Land.

V.
REVOLUTIONEN I 1868.

Regeringsformen i Japan var i gamle Dage monarkisk. *Mikadoen,* Gudernes Stedfortræder paa Jorden, Solgudindens Ætling, var oprindelig Eneherrsker. Tilbedelsen af ham som Himlens Herre var Hovedtanken i Shintoismens Religion. Men fra det tolvte Aarhundrede opkom Lensvæsenet, og de fornemste Adelsmænd, *Daimioerne,* kæmpede indbyrdes om Forrangen. Omsider fik den mægtigste af dem Overhaand. Han fortrængte Solgudindens Ætling, saa denne kom til at føre en Skyggetilværelse i den gamle Residens, Kioto, mens Usurpatoren under Navnet *Shogun* tog Bolig i Yedo (Tokyo) og holdt Regeringens Tøjler i sin Haand. Mod dette Duarki fremkom der i det attende Aarhundrede en hemmelig Reaktion, der udsprang fra Lavadelen, *Samurai.*

Japanske lærde begyndte at underkaste Landets gamle Historie en grundig Prøvelse, saavel fra religiøs som fra politisk Side. Tilhængerne af Shintoismen drev deres Studier til Genoplivelse af Nationalreligionen, forfattede og udgav Bøger, der efterviste, hvad Japan var, før den chinesiske Indflydelse var begyndt at gøre sig gældende. Ogsaa den aandelige Indflydelse, som udgik fra smaa hollandske Kolonier i Desima, hjalp med til at omforme den nationale Tankegang. Andre Paavirkninger kom til. Den Duelighed, Verbeck og hans Medarbejdere lagde for Dagen, havde den Virkning at bringe forskellige skjulte Kræfter i Landet til Modenhed. Tydelige Tegn viste sig til en Løftelse af og et Omslag i den almindelige Tankegang. — Da Shogunen sluttede Overenskomst med Admiral Perry i 1854, blev han meget upopulær i nationalt begejstrede Kredse. Hans Anseelse var rokket. Thi Stammefyrsterne, Daimioerne, og de krigerske Samurai saà i denne Handling en forsmædelig Krænkelse af Japans Integritet. En mægtig Agitation mod Shogunen til Gunst for Mikadoen var Følgen. Samtidig slog Fremmedhadet ud i Myrderier og Beskydning af fredelige europæiske Handelsskibe. Svaret kom fra vesterlandske Magter ved hint Bombardement af Kagoshima, der blev saa skæbnesvangert, fordi det lærte Japan at vende et frygtsomt beundrende Blik mod den overlegne europæiske Kultur. De mægtige Stammefyrster begyndte at forstaa, at Kilden til Japans Svaghed var det ulykkelige Duarki, og de hvilede ikke før de fik Shogunen til at takke af. Men næppe havde han taget dette betydningsfulde Skridt,

før han fortrød det, samlede en Hær og drog harmfnysende mod Kioto. Men i et fire Dages Slag blev han fuldstændig slaaet af den kejserlige Hær, hvorefter denne førte Mikadoen i højtideligt Optog med vajende Bannere og klingende Musik til Tokyo, hans nye Residens.

Dermed var Shogunatet for stedse gjort til intet. Og nu udførte Adelen en i Sandhed opofrende Handling. De gav frivillig Afkald paa deres Magt og lagde den i Hænderne paa Mikadoen, som nu efter lang Tids Forløb paany forenede al virkelig politisk Magt i sin Person. Et nyt Japan var født. Den gamle Lensstat var afløst af en moderne Enhedsstat med lige Rettigheder for alle. En foreløbig Statsforfatning blev proklameret ud fra forskellige Grundsætninger:

1) Den offentlige Mening skal være Basis for Regeringen.

2) Social og politisk Økonomi skal gøres til Genstand for Studium fra alle Klassers Side.

3) Fornuft, ikke Overlevering, skal være ledende Motiv.

4) Visdom og Duelighed skal opsøges i alle Lande i Verden.

Ved at underskrive den sidste Sætning befandt Regeringen sig i en ganske mærkværdig Selvmodsigelse. Thi paa den ene Side var det Hadet til Udlandet, som havde givet Mikadoen Magten og styrtet Shogunen. Paa den anden Side kunde det gamle, konservative Parti, der nu var kommen til Magten, ikke undlade at forstaa, at Landets sunde Fremskridt med Nød-

vendighed krævede at lukke sig op for vesterlandsk Kultur. De reaktionære Elementer vedblev endnu en Tid at stritte imod. Men forgæves. Tidens Hjul drejede sig uafladelig videre. Det kunde ikke standses eller tvinges tilbage.

VI.
TOKYO.
1868—1877.

Japan trængte til et Midtpunkt for Udbredelse af vesterlandsk Dannelse og Videnskab. Den kejserlige Regering besluttede derfor at oprette et *Universitet i Tokyo*. —

Men hvem skulde vel være i Stand til at overtage det ærefulde og vanskelige Hverv at lede en saadan Skole? — der var kun een! —

Den kejserlige Regering henvendte sig til *Guido Verbeck*. Endnu før det politiske Røre havde lagt sig, fik han Kaldet til at komme til Hovedstaden for at organisere Universitetet. Tanken om Oprettelsen af dette var udgaaet fra en Del unge Statsmænd, som forhen havde været Verbecks Lærlinge i Nagasaki og nu beklædte indflydelsesrige Statsembeder. De følte deres Mangel paa Verdenskundskab og politisk Indsigt. Hos hvem skulde de hente Raad i den svære Stilling, som ventede dem under de forskelligartede politiske Konstellationer, Samkvemmet med udenlandske Magter vilde medføre? —

Det var naturligt, at de kom til at mindes deres gamle Lærer. Og Verbeck tog gerne imod Opfordringen til at komme til Tokyo. Han saà, hvordan mange forskellige Elementer vilde trænge sig frem i den nye Regering og faa Indflydelse paa Statsstyrelsen paa en ganske selvisk Maade. Under saadanne Forhold fandt han, at det vilde være uforsvarligt at holde sig tilbage fra den ham tilbudte Stilling, hvor han kunde blive den ledende Aand i det unge Japans Udvikling.

— Fra Tokyo skrev han hjem: „Hvad mine nye Pligter i Tokyo angaar, kan jeg ikke nøjagtig vide, hvad de bestaar i. Jeg kan kun sige, at jeg har fuld Tillid til de Partier, der var Middel til at kalde mig, og som er knyttet til den kejserlige Regering, — og at det utvivlsomme Hovedmaal ved min Kaldelse skal være Grundlæggelsen af et kejserligt Universitet, — fremdeles, at Kejseren i næste Maaned kommer til Tokyo, at de fleste og indflydelsesrigeste Daimios ogsaa ventes hertil for at raadslaa om Forbedringer i Forfatningen, om Revision af Traktaterne med Udlandet og om et Gesandtskab til Europa og Amerika, — og endelig, at Regeringen ønsker min Tilstedeværelse i Anledning af disse store Begivenheder, — og tilsidst, at jeg trænger til al den Visdom, Naade, Ydmyghed, som Gud vil værdige mig som Svar paa Bøn. —

Dette synes at være Programmet for Sommeren, der staar for. Maaske overvurderer jeg disse Begivenheder, eller ogsaa undervurderer jeg dem. Hvad der end vil hænde, er jeg overbevist om, at jeg ikke

ved et Tilfælde er kaldet hertil, og at jeg har et Arbejde at gøre. Og i Følelsen af min Uskikkethed til dette ser jeg hen til Herren for at faa Raad og Vejledning. Han kan fjerne de Bjerge af Vanskeligheder, der er for min Fod!" — —

Snart stod Verbeck midt i Arbejdet, der næsten overgik hans Kræfter. Daglig seks Undervisningstimer havde han ved den nydannede Skole. Dertil laa Anstaltens Ledelse i hans Haand. Han havde en Stab af atten Lærere under sig, deraf tolv europæiske. Det var vanskeligt at faa gode europæiske Lærerkræfter. — Saa meget nødvendigere var det, at han selv forestod Ledelsen. Havde en anden end Verbeck staaet i Spidsen for den Skole, kunde Følgen let være bleven, at disse Hundreder af unge Mænd var kommen ind under Indflydelse af Lærere, der offentlig førte et usædeligt Liv og var Guds Fjender. Nu lærte de at agte og ære Missionærerne. Undervisningen omfattede *kun* verdslige Videnskaber. Og dog kunde Verbeck ikke lade være i sit Hjerte at haabe, at Høstens Herre gennem mange af disse lærelystne Ynglinge kunde bane Vej for Kærlighed til Evangeliet, og at Helligaanden gennem de formelle videnskabelige Undersøgelser kunde øve en dybere Gerning. — — Naar de unge Japanere havde gennemgaaet Kollegiet, sørgede Verbeck for, at de kunde faa et Fortsættelseskursus, idet han sendte mange af dem til Amerika, for at de dér kunde lære Livet i et kristent Land at kende og naa et grundigere Kendskab til Vesterlandenes Kultur. Missionssekretærerne i den hollandske reformerte Kirke og andre ameri-

kanske Missionsvenner tog sig faderligt af disse unge Japanere; og paa Kollegiet i Ny-Brunsvig modtog de en omhyggelig Uddannelse. Premierminister Iwakura forekom de andre adelige Japanere med et godt Eksempel, han var den første, som paa Foranledning af Verbeck sendte sine to Sønner til Amerika, og siden fulgte 500 unge Japanere efter. —

— —

Verbecks Indflydelse blev stadig større. Han blev i Virkeligheden *Regeringens Raadgiver*. Han var Ven med Ministre og Kabinetschefer, og de søgte hans Raad i mangt et vigtigt Statsanliggende. —

„Vel taber jeg aldrig Mesterens Ord af Syne: mit Rige er ikke af denne Verden, og véd vel, at Missionen ikke skal blande sig i politiske Anliggender. Og dog, naar disse Mænd kommer og aabenlyst spørger om de bedste Midler, som kan tjene deres Lands Velfærd, føler jeg mig ikke berettiget til at afvise dem eller forholde dem mine Raad, og dette saa meget mindre, som der her gives saa faà oprigtige Raadgivere, om overhovedet nogen. Jeg forsømmer dog aldrig udtrykkelig at fastslaa, at saadanne Anliggender egentlig ligger udenfor min Virkesfære!" —

Mr. Griffis, som besøgte Verbeck i Tokyo, var helt betaget ved at se, hvilket Faktotum han var i Japan. Snart kom en kejserlig Minister, snart en Departementschef, snart Officerer af høj Rang og raadførte sig med ham om betydningsfulde Emner, videnskabelige eller politiske, om et Gesandtskab til Europa, eller om Ansættelse af Lærere, Ingeniører, Læger. —

„Jeg har den Mening — skriver Verbeck — at Anbringelsen af gode kristne Mænd her og dér i Japan er et værdifuldt Hjælpemiddel til Opnaaelse af vort Hovedmaal, Japans Kristianisering, mens det gudløse Liv hos mange europæiske Skinkristne bidrager til at bringe Kristendommen i Miskredit hos mange Japanere!"

I 1873 opnaaede Verbeck en ny Udmærkelse. Han blev udnævnt til Attaché i „Genro-In", — Raadet eller Senatet. Det var en Stilling, som kun en sprogkyndig og lærd Kosmopolit kunde udfylde, for at kunne opnaa absolut Fortrolighed med det af Naturen mistænksomme og følsomme Folk. „Genro-In" havde den vigtige Opgave at træffe de forberedende Skridt til at grunde en ny Nationalforfatning. Og hertil begærede man Verbecks Raad. Mange Slags Tjenester maatte han yde Regeringen. Paa Foranledning af ham blev Europas vigtigste Statsretslærebøger oversat paa Japansk, — „Code Napoleon", „Perry's Political Economy", — „Humboldts Cosmos", — Bucke's „Civilisationens Historie", Hundreder af politiske og juridiske Dokumenter. Samtidig virkede han i det stille meget for Tænkefrihed, Talefrihed, Samvittighedsfrihed, Religionsfrihed. I al denne udadvendte, fra hans egentlige Opgave saa fjerntliggende Virksomhed mistede han *aldrig* sit store Livsmaal af Sigte, at vinde Japan for Kristus. Det var Pionerens banebrydende Arbejde, han udførte.

At Verbeck kunde indtage en saa indflydelsesrig Stilling, skyldtes ikke blot hans store Begavelse, Kundskabsfylde og aandelige Duelighed, men hans

fine Taktfølelse, Sandhedskærlighed og Beskedenhed. Vel var han modig sin kristelige Overbevisning bekendt, men vilde aldrig tvinge sit eget igennem. Japanerne satte stor Pris derpaa, vant som de var til umodne Missionærers Omvendelsessyge. Verbeck forstod at bie og bede. De var ogsaa dybt grebne af hans Sandhedskærlighed. Han sagde aldrig et smigrende Ord til nogen Japaner, men havde heller aldrig lukket noget Hjerte til ved kærlighedsløs Kritik. Men fremfor alt var han vidunderlig uselvisk og beskeden. Han trak sig gerne tilbage i Baggrunden og overlod Japanerne Æren. Sit Navn stolede han ikke paa.

„Navnet er intet. Virkelig Indflydelse er alt!" mente han.

Japans officielle Historie vil maaske slet ikke nævne Verbecks Navn, men dog var denne stille Mand ikke den ringeste blandt Japans Ledere og Skabere.

Direkte Missionsarbejde var heller ikke efter Aaret 1868 tilladt. Intet Under, at man i Holland begyndte at blive utaalmodig. Naar kunde dog det missionerende Arbejde begynde? —

Verbeck skrev som Svar paa dette Spørgsmaal: „Hvad I har skrevet til mig, har jeg dybt følt og taget mig til Hjerte. Tiden synes lang, og ogsaa jeg kunde have Lyst til at raabe: hvor længe skal Hedningerne rase og Folkene tale tomme Ord? — Snart synes Maalet nær, snart drager det sig atter tilbage. Den religiøse Intolerance synes os saa afsindig og forkastelig, at vi ikke tror, den kan vare ved. Og dog, naar jeg ser de Bjerge af Vanskeligheder af politisk, diplomatisk, financiel Natur, som den nye Regering har

at kæmpe med, saa synes det mig forklarligt, at den skyder Spørgsmaalet saa langt ud i Fremtiden som muligt. Imidlertid ser jeg klart, at den Tid vil komme, da Taalmod og Tilbageholdenhed maa have en Ende, og da det gælder om modigt at træde frem og aabent at sige: vi har nu tydelig nok vist, at vi er ærlige Mænd, som tragter efter at virke for eders Vel. Vi har nu længe nok ventet paa eders Tilladelse til uhindret at gøre Herrens Gerning! — Saadan en *Krise* maa før eller senere indtræde. Men indtil da maa vi benytte enhver god Lejlighed til at faa Indflydelse og godt Rygte, hvilket vil være et mægtigt Hjælpemiddel paa den Dag, da den direkte Belejring af Fæstningen aabnes!" — —

Endelig oprandt den længselsfuldt ventede Dag.

Paa Foranledning af Verbeck sendte Regeringen i *1872* et *Gesandtskab* til Amerika og Europa. Alle Forberedelser var truffet efter hans Forslag. Premierminister Iwakura var selv dets Fører. Foruden at udføre sit egentlige Hverv, at indlede en Revision af de bestaaende Love om Handelssamkvemmet med Magterne, skulde Gesandtskabet besøge Vestens politiske Midtpunkter og Dannelsescentrer og med aabent Blik studere Tilstanden i kristelige Stater. Verbeck ventede sikkert, at Følgerne af Sendefærden skulde blive, at Gesandterne fik Øjet op for det uholdbare, ja, for Japan skadelige, ved deres Intolerance. Og han tog ikke fejl. Endnu før Gesandterne var vendt hjem, havde deres begejstrede Breve bevirket, at Regeringen tog Forbudet mod Kristendommen tilbage. Som ved et Trylleslag forsvandt Opslagstavlerne, der ret-

tede sig imod „den onde Sekt". En stiltiende Tilladelse til Evangeliets Forkyndelse var givet. Den store Sejrens Dag oprandt, som Verbeck saa længe havde ventet paa og bedet om. Hedenskabets Hovedbolværk mod Kristendommen var faldet. — —

Det blev en smuk Afslutning paa Verbecks politiske Virksomhed, da den japanske Kejser 1877 gav ham „den opgaaende Sols Orden" i Taknemlighed over alle de værdifulde Tjenester, han havde ydet Folket. Denne Ære modtog han i al Ydmyghed og taalte aldrig, at dette Udmærkelsestegn blev misbrugt som Reklame for Kristendommens Sag.

VII.
I DET STILLE.
1878—1898.

Træt af den udadvendte politiske Virksomhed, frasagde Verbeck sig i Aaret 1878 alle Forpligtelser overfor Regeringen med det Maal at ofre sig for Guds Gerning i det stille. Helt kunde han imidlertid ikke trække sig tilbage fra andre Arbejder. Da der i 1878 var bleven dannet et Akademi for japanske Adelsmænd, bad Forstanderen ham indtrængende om at hjælpe med ved Undervisningen. Og Verbeck maatte da holde nogle Forelæsninger. — Men det indirekte missionerende Arbejde var ikke mere Tidens Løsen. Forholdene havde forandret sig. Nu kom en Periode med fri missionerende Virksomhed. Og

Verbeck har mere eller mindre haft Del i alle de forskellige Arbejdsgrene.

I flere Aar havde han allerede været Docent ved den *teologiske Skole,* som den hollandsk reformerte Mission og Presbyterianerne i Forening havde grundet. Her holdt han Forelæsninger over kristelig Troslære, Homiletik og Indledning til det nye og gamle Testamente. Dygtigheden dertil havde han erhvervet sig gennem Studiet af de ypperste videnskabelige Værker. At sætte sig i Besiddelse af saadanne Værker var stadig hans Stræben, og han gav gerne Afkald paa Luksus og Nydelser, naar det kunde lykkes. Verbecks Standpunkt var det bibeltroende. Vel kendte han de moderne Videnskaber, den højere Kritik, den sammenlignende Religionsvidenskab, og erkendte deres delvise Værd og Berettigelse. Men han lod sig aldrig blænde af de straalende moderne Teorier, men troede af fuldt Hjerte, at Jesus har bragt os Guds Ord og nedlagt dem i den hellige Skrift! — —

Verbeck fik rig Lejlighed til at bruge sin Pen i Evangeliets Tjeneste. Han havde mangen Gang følt, hvor rodfæstet Japanernes Mistænksomhed var overfor Missionen. Dette bevægede ham til at skrive en Bog om „den protestantiske Mission i Japan". Denne Bog, som blev trykt i 1882, er et ypperligt Værk, der har haft grundlæggende Betydning for de Historikere, der har behandlet Japans Mission. — —

Af langt større Betydning er dog naturligvis hans Arbejde for *Bibelens Oversættelse paa Japansk.* Han gav over fem Aar af sit Liv dertil. — Af det nye Testamente forelaa allerede 1880 en Oversættelse, ud-

ført af en Komité under Forsæde af Dr. *Hepburn.* Oversættelsen af det gamle Testamente kom først i Arbejde 1882, idet Hepburn, Verbeck og en tredje Missionær forenede sig om det.

Hvilken Værdi Verbeck tillægger Oversættelsesarbejdet, viser en Udtalelse i et Brev, der blev skrevet til Europa, og hvor han bad om Udsendelse af en Mand, egnet til dette Arbejde.

„En Mand, der skal egne sig for dette Arbejde, maa foruden at være en troende Mand med Hjerte for Herrens Værk, have særlig Anlæg for Studium, have udpræget Kendskab til Sprogstudium. I tænker vel, at jeg kræver intet mindre end Eliten af Landet. Og det er i Virkeligheden, hvad jeg gør. Og er der derhjemme ikke Missionssind nok til at sende os baade Geni, Begavelse og Fromhed? — Det vilde være sørgeligt! Sandelig, her og paa andre Missionsmarker er der Plads for alle villige Arbejdere, ogsaa uden særlig Talent, og de er alle velkomne. Men der er ogsaa Plads for nogle udvalgte Mænd, særlig egnede for Bibeloversættelsesarbejdet. Og gives der nogetsteds en Post, hvor der bydes et højt Maal for et gudviet Genis ædle Stræben, saa er det her. Har I derhjemme Mænd, fyldt af ædel Ærgerrighed efter vidtrækkende Indflydelse til alt det gode — her er Stedet, her findes en stor lovende Mark for deres hellige Stræben!"

I Reglen viede Verbeck de fem Dage af Ugen til Arbejde med Bibeloversættelse og syslede fem Timer udelukkende med det. Efter sagkyndiges Dom lykkedes særlig hans Oversættelse af Psalmerne.

Hans Biograf Griffis siger: „I at omsætte det ophøjede Hebraisk og det plastiske Græsk til et klart, værdigt, smukt Japansk var Verbeck som Luther og Tyndale. Han kendte de Lærdes Sprog, men ogsaa Bøndernes og de fornemmes i Paladserne. Over de øvrige japanske Bibeloversættelsers Højland hæver Verbecks Oversættelse af Psalmerne sig som Fusyiama over Landet trindt om. Ogsaa andre Bjerge er skønne, men naar ikke den Højde!" — —

Med Oversættelsesarbejde vekslede *Prædikerejserne*. Der kan ikke tænkes nogen bedre Forberedelse til disse end det mangeaarige stille Arbejde i Studereværelset, hvor Verbeck grundede over Guds Ord og stræbte at overføre det paa Japansk. Og mange er de Japanere, der har bekendt, at han med sin Forkyndelse øvede en uimodstaaelig Magt over Hjerterne. Denne Virkning naaede han ikke mindst derved, at han gennem sit Kendskab til japansk Tankegang helt kunde gaa ind paa deres Maade at tale paa. Han kendte fuldt ud Japans Historie, Kulturhistorie, Literatur, Landets Sæder og Religioner. Og han brugte japanske Ordsprog, Sentenser, Anekdoter, populære Vendinger og forstod paa østerlandsk Vis at flette dem kunstfærdigt ind i Talens Gang. Naar han talte, var det, som naar man om Morgenen aabner Vinduerne og lader det klare Solskin og den tidlige Morgenluft strømme ind. Det var ikke usædvanligt, at Tilhørerne sad med aabne Øren, Øjne og Mund Time efter Time og lyttede, naar han en hel Dag opholdt sig i en By paa Prædikerejse. Men det var ham ogsaa en Lyst at udstrø det guddommelige Ords Sæd.

En ganske vidunderlig Bevægelse hen imod Kristendom gik gennem store Kredse af Folket. Skriftudlægning var noget nyt, og Evangeliet hilstes i Sandhed som et velsignet godt Budskab. Japanernes Udholdenhed kunde vel stille en Prædikants Kræfter paa en haard Prøve, særlig naar han var uden Hjælp. Han behøvede mindst af alt at frygte for at udtømme Tilhørernes Taalmodighed. Var der flere Talere, kunde man godt vedblive at faa Tilhørere fra Kl. 2 til Kl. 10 Aften, blot med de fornødne Pauser til at holde Maaltid. — — Det gjorde et stærkt Indtryk paa Verbeck, da han under sine talløse Rejser besøgte Saga, den By, hvor hans første Discipel, Wakasa, saa stille og ubemærket havde levet som Kristen, udsat for alle Farer, da Kristendommen var forbudt under Dødsstraf. Nu kunde Verbeck — som mange andre Steder — træde frem som Taler paa Byens gamle Teater og tale for en Skare — ikke paa Hundreder — men paa Tusinder af lyttende Mennesker! —

— —

Da Antallet af de omvendte stadig steg, og der dannedes talrige Menigheder, traadte Spørgsmaalet om *Organisation* frem.

Allerede i *1872* var den første Menighed bleven dannet. I Begyndelsen af det Aar havde Missionærerne i Yokohama holdt en Række Bedemøder. Nogle japanske Studenter, der var med, blev saa grebne, at de under Taarer bad Gud om en Pinse for Japan. I Marts samme Aar blev disse Studenter døbt og grundede sammen med to ældre Kristne den første

evangeliske Menighed. De antog Navnet „Kristi Kirke i Japan" og vedtog nogle Grundregler, hvori det hedder: „Vor Kirke tilhører ikke en eller anden Sekt. Den tror kun paa Kristi Navn, i hvilket alle er eet; den tror, at alle, der tager Bibelen til Fører og flittigt gransker den, er Kristi Tjenere og vore Brødre. Derfor hører alle troende paa Jorden ved Broderkærlighedens Baand til Kristi Familie!"

Her viser sig allerede det almenkristelige Præg, der siden træder saa stærkt frem i den japanske Missions Historie*). — Dette almenkristelige Præg rummede imidlertid en Fare, og Verbeck havde Øjnene aabnet for den. — Efterhaanden kom Spørgsmaalet frem om Sammenslutning af forskellige Missionskirker til en japansk Nationalkirke. Allerede i 1877 havde amerikanske og skotske Presbyterianere forenet sig med hollandsk reformert Mission til „Kristi forenede Kirke i Japan". Hin teologiske Skole, hvor Verbeck holdt Forelæsninger, var et Barn af denne Forening. For at komme ud over de forskellige kirkelige Særmeninger, opstod hos Japanerne i stadig stigende Grad en Strømning, der vilde bortkaste alle Forskelle og opstille den hellige Skrift alene som Basis, hvorpaa en japansk Nationalkirke kunde grundes. Denne Bestræbelse kulminerede, da en ung kristen japansk Præst, *Nihohé,* holdt et Foredrag, hvori han angreb alle Trosbekendelser og stemplede dem som overflødige. Verbeck traadte i Opposition mod ham og gjorde gældende, at en saa højlig priviligeret Person som

---

*) Bergmann.

Nihohé, der var Søn af en from Prædiker, opdraget i en gudfrygtig Familie, uddannet i det første Kollegium i Amerika, og som havde taget Eksamen ved et berømt teologisk Seminarium, var bleven ordineret til Præst, var rigt begavet som Lærer og Prædikant, — ja, en saadan kunde maaske nok sige: „Jeg behøver ingen Trosbekendelse eller Symboler!“ — Men det vilde dog være Toppunktet af Mangel paa Logik og Dømmekraft deraf at slutte, at Trosbekendelse derfor skulde være overflødig ogsaa for andre japanske omvendte. Mange af dem var jo fulde af alle Slags hedenske Forestillinger, havde et begrænset Kendskab til Skriften, manglede Sans for aandelig Selvtugt, — og de behøvede derfor den Støtte, som en Trosbekendelse kunde give. —

Verbeck arbejdede mange Maaneder utrættelig paa at ordne Konstitutionen for den forenede Kirke i Japan, og stadig vedblev samtidig hans lange Prædikerejser gennem alle Japans Egne. Intet Under, at hans Kræfter blev udtømt. Det blev nødvendigt for ham at tage sig nogle Rekreationsrejser. Han forlod da Japan og tog til Amerika, og derfra til Europa, — han kom ogsaa til Holland, hvor han talte i mange Kirker. — —

— I Halvfemserne ældedes Verbeck synlig. Han havde ogsaa levet omtrent et halvt Aarhundrede i intensiv Virksomhed. Hans Konstitution var ikke stærk. Alt det vidunderlig meget, han fik udrettet, skyldtes ikke Legemskraft, men Energi.

I Oktober 1897 forbød Lægerne ham Prædikerejser; det var ham en stor Skuffelse. Men hans Hjerte

var svagt, nu var hans Nyrer ogsaa angrebne. I *1898* blev han svagere. I Februar Maaned gik han lange Ture med sin Datter Emma, der i mange Maaneder havde været hans tjenende Engel. Men den tredje Marts tog han til Yokohama for at planlægge en Prædikerejse. Den 6. Marts, da Fader og Datter igen gik en Tur sammen, følte han ret for Alvor, hvor svag han var. Det blev hans sidste Tur. Den 9. Marts sad han og spillede et Morskabsspil med sin Datter. Næste Dag, den *10. Marts,* da han sad i sin Stol og ventede paa Aftensmaden, kom Kaldet pludselig til ham. Hjertets Slag standsede. Guido Verbeck var død. — —

Sørgegudstjenesten over ham formede sig som en sidste stor Tilkendegivelse af den vide og dybe Indflydelse, han havde udøvet. Han blev jordet paa Statens Bekostning. Kirken, der var prægtigt smykket af Kejserens Ceremonimester, var fyldt af en Mængde Mennesker, Udlændinge og Japanere af alle Stænder. Kejseren havde sendt en Repræsentation med en pragtfuld Blomsterdekoration. Den opgaaende Sols Orden, som Verbeck havde baaret, laa under Sørgegudstjenesten paa en Fløjlspude ved Siden af Kisten. En Afdeling Soldater eskorterede Følget og saluterede ved Graven. — Alle Verbecks Beundrere lod oprejse et smukt Granitmindesmærke — „under hvilket hans Støv blander sig med Støvet af det Land, han havde viet sin bedste Kraft!" —

Talløse japanske Blade gav tilkende, hvor elsket Verbeck var i Japan. Her skal vi kun nævne, hvad

der stod skrevet i Kokumin no Tomo (Nationens Ven):

„Ved Doktor Verbecks Død har det japanske Folk mistet en Velgører, en Lærer og en Ven. Han var født i Holland, uddannet i Amerika, og hans Virken faldt i Japan. Landets nuværende Civilisation staar i stor Gæld til ham. Af Nutidens udmærkede Statsmænd og lærde har talrige studeret under hans Ledelse. Det maa have været en stor Glæde for ham under hans 40 Aars Ophold her i Landet — at være Vidne til, at hans Arbejde ikke blot er spiret frem, men har baaret Blomst og Frugt. Det vil aldrig blive glemt af vort Folk, at denne Japans Velgører, Lærer og Ven bad for dets Velfærd lige til sit sidste Aandedræt!“

Saaledes gik det til, at Guido Verbeck, Manden uden Fædreland, hjalp med til at skabe en Nation.

KILDER

Griffis: Verbeck of Japan.
New York 1900.

Robert E. Speer: Servants of the King.
New York 1910.

Allgemeine Missions-Zeitschrift.
1901. Hefte 12.

Lorenz Bergmann: Missionen i Japan.
København 1906.

INDHOLD

DET DANSKE MISSIONSSELSKAB

Missions-Bibliotheket,

redigeret af Missionssekretær, cand. theol.

Eilert Morthensen,

udkommer med 12 Ark aarligt, fordelt paa 4 eller 5 Hefter. Abonnementsprisen er **1 Kr. 25 Øre** aarligt. Bestillinger modtages i enhver Boghandel samt i Ekspeditionen, **Strandagervej 24, Hellerup.**

Af de enkelte tidligere udkomne Hefter kan følgende faas:

	Pris:
Bergmann, Lorenz, Missionen i Japan	0,50
Blauenfeldt, Johanne, Isabella Thoburn, Banebryderen for Kvindernes Undervisning paa Missionsmarken	0,25
Buch, Vilh., Lidt om Koreamissionen	0,40
Christensen, Anders, Fra Missionen i Kongo	0,40
— George Grenfell, Missionær og Opdagelseserejsende i Kongo	0,50
— Ungdom, der vaagner. Lidt om Arbejdet blandt Chinas unge Mænd	0,75
Ejersted, Johs., Adoniram Judson, Birmas Apostel ...	0,25
Ellerbek, S. A., Antung ved Jalufloden. Med Illustrationer. 2. Opl.	0,35
Fauerholdt, J., Jøder og Jødemission	0,35
Hansen, Chr., James Chalmers. En moderne Martyr ...	0,25
— William Chalmers Burns. En Indremissionær, som blev en af Banebryderne for vor Tids Kinamission ...	0,35
Heiberg, Knud, Madras	0,40
Imad-ud-din, Dr., Selvbiografi	0,40
Kent, Harald, Alexander Mackay. En Levnedstegning	0,40
— John Eliot, Indianernes Apostel	0,15
Kruse, Alfred, En af det moderne Japans Grundlæggere	0,30

Krohn, Volmer, Allen Gardiner 0,25
— Indblik i Religioner udenfor Kristendommen 0,50
Lovett, Richard, James Gilmour 0,60
Løth, J., David Zeisberger 0,35
Morthensen, Eilert, Dr. Griffith John fra Hankow 0,50
— Korea, det, der var, og det, der er ved at komme 0,60
— En Veteran 0,50
— Den skotske Livingstonia Mission... 0,50
Olsen, A., Missionspræst John Engh og Missionens Udvidelse efter hans Død 0,50
Rafn, Holger, Raymundus Lullus, en Ridder af det hellige Kors 0,30
— Henry Martyn 0,50
— William Carey 0,70
Stricker, Lys i Mørket, lidt om Arbejdet blandt de Spedalske 0,10
Wellejus, H., Fra Missionen blandt Muhammedanere 0,60
— Fra Kampen mod Islam. Billeder fra Batak-Missionen 0,50

Nogle af Skrifterne er ordnede i Serier og indbundne. Heraf kan faas:

Missionen i Afrika (Indhold: A. Christensen, Fra Missionen i Kongo. — Samme: George Grenfell. — A. Olsen: Missionspræst John Engh. — H. Kent: Alexander Mackay) 1,00
Missionen blandt Muhammedanerne (Indhold: Holger Rafn: Raymundus Lullus. — H. Wellejus: Fra Missionen blandt Muhammedanerne. — Samme: Fra Kampen mod Islam. — Holger Rafn: Henry Martyn) 1,25

DET DANSKE MISSIONSSELSKAB
STRANDAGERVEJ 24, HELLERUP. — TELEFON: HELLERUP 911

DUPLEX-TRYKKERIET KBH. K.